

Брюксел, 20.5.2020 г.
COM(2020) 381 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Стратегия „От фермата до трапезата“
за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система**

CONTENTS

1.	НЕОБХОДИМОСТ ОТ ДЕЙСТВИЯ.....	2
2.	ИЗГРАЖДАНЕ НА ПРОДОВОЛСТВЕНА ВЕРИГА, КОЯТО РАБОТИ В ИНТЕРЕС НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ, ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ, КЛИМАТА И ОКОЛНАТА СРЕДА.....	5
2.1.	Осигуряване на устойчиво производство на храни	6
2.2.	Гарантиране на продоволствената сигурност.....	13
2.3.	Насърчаване на устойчиви практики при преработката на храни, търговията на едро, търговията на дребно, хотелиерството и услуги в сектора на храненето	15
2.4.	Насърчаване на устойчивото потребление на храни и улесняване на прехода към здравословен и устойчив начин на хранене.....	16
2.5.	Намаляване на загубата и разхищението на храни	18
2.6.	Борба с измамите с храни по веригата за доставки на храни.....	19
3.	ОСИГУРЯВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА ПРЕХОД.....	19
3.1.	Научни изследвания, иновации, технологии и инвестиции	19
3.2.	Консултантски услуги, обмен на данни и знания, умения	21
4.	НАСЪРЧАВАНЕ НА ГЛОБАЛНИЯ ПРЕХОД.....	22
5.	ЗАКЛЮЧЕНИЯ	24

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ДЕЙСТВИЯ

Европейският зелен пакт чертае пътя, по който до 2050 г. да превърнем Европа в първия неутрален по отношение на климата континент. В него се определя нова, устойчива и приобщаваща стратегия за растеж, чрез която да се стимулира икономиката, да се подобрят здравето и качеството на живот на хората, да се полагат грижи за природата и да се вземат предвид интересите на всички.

В сърцевината на Зеления пакт се намира стратегията „От фермата до трапезата“. Тя дава комплексен отговор на предизвикателствата пред устойчивите продоволствени системи, като признава неразривните връзки между здравето на хората, здравето на обществата и здравето на планетата. Стратегията заема централно място и в програмата на Комисията за осъществяване на целите на ООН за устойчиво развитие. Всички граждани и всички оператори във веригите за създаване на стойност — както в ЕС, така и извън него — следва да усетят ползите от извършването на **справедлив преход**, особено след пандемията от COVID-19 и в условията на икономически спад. Преминването към устойчива продоволствена система може да донесе екологични, здравни и социални ползи, да предложи икономически преимущества и да спомогне за това възстановяването от кризата да ни изведе на пътя към устойчиво развитие¹. За успеха на възстановяването и прехода е много важно да се гарантира устойчив поминък на първичните производители, които все още изостават по отношение на доходите².

В условията на пандемията от COVID-19 отчетливо пролича колко е важно да има **надеждна и гъвкава продоволствена система**, която функционира при всякакви обстоятелства и е в състояние да осигури достъп до достатъчно доставки на храни за гражданите, които те да могат да си позволят. Пандемията ни накара да осъзнаем пределно ясно взаимовръзките между нашето здраве, екосистемите, веригите на доставки, моделите на потребление и ограничените възможности на планетата. Очевидно е, че трябва да правим много повече, за да поддържаме здравето на хората и на планетата. Сегашната пандемия е само един пример. Зачестилите засушавания, наводнения и горски пожари, както и появата на нови вредители ни напомнят постоянно, че нашата продоволствена система е под заплаха и трябва да стане по-устойчива и по-гъвкава.

Стратегията „От фермата до трапезата“ представлява нов комплексен подход към **значението**, което отдават европейците на устойчивостта. Тя е една възможност за подобряване на начина на живот, на здравето и на околната среда. Създаването на благоприятна продоволствена среда, която улеснява избора на здравословен и устойчив начин на хранене, ще бъде от полза за здравето и качеството на живот на потребителите и също така като цяло ще намали свързаните със здравето разходи

¹ Прогнозите в световен мащаб сочат, че ако продоволствените и селскостопанските системи бъдат съобразени с целите за устойчиво развитие, към 2030 г. те ще са в състояние да осигуряват питателна и достъпна храна за разрастващото се население на света, да спомогат за възстановяването на жизненоважните екосистеми и да създават нова икономическа стойност в размер на над 1,8 трилиона евро. Източник: Business and Sustainable Development Commission (2017 г.), *Better business, better world* (Комисия по въпросите на бизнеса и устойчивото развитие (2017 г.), По-добър бизнес, по-добър свят).

² Така например понастоящем в ЕС среднестатистическият земеделски стопанин печели приблизително два пъти по-малко, отколкото среднестатистическият работещ в икономиката като цяло. Източник: Контекстуален показател за ОСП С.26 относно предприемаческия доход от селскостопанска дейност (https://agridata.ec.europa.eu/Olik_Downloads/Jobs-Growth-sources.htm).

за обществото. Хората обръщат все по-голямо внимание на въпросите, свързани с околната среда, здравето, обществото и етиката³, и търсят повече стойност в храната, отколкото когато и да било. Въпреки че обществата все повече се урбанизират, хората искат да знаят повече за своите храни. Те желаят храните, които потребяват, да са пресни, по-малко преработени и произведени по устойчив начин. По време на сегашната пандемия се засилиха призивите за по-къси вериги на доставките. Потребителите следва да могат да избират храни, произведени по устойчив начин, а всички участници в продоволствената верига следва да виждат това като своя отговорност и възможност.

Европейските храни вече са световен стандарт за храни, които са безопасни, изобилни, питателни и висококачествени. Това е плод както на дългогодишните усилия на ЕС чрез политиката си да закриля здравето на хората, животните и растенията, така и на труда на земеделците, рибарите и производителите на аквакултури. Сега европейските храни трябва да се превърнат и в световен стандарт за устойчивост. Настоящата стратегия има за цел да отдаде дължимото на земеделците, рибарите и другите оператори в продоволствената верига, които вече са преминали към устойчиви практики, да създаде условия и останалите да извършат този преход и да разкрие допълнителни възможности за техните предприятия. Селското стопанство на ЕС е единствената голяма система в света, която е намалила емисиите на парникови газове (с 20 % от 1990 г. насам⁴). Дори в самия ЕС обаче напредъкът в тази посока не е праволинеен и еднороден във всички държави членки. Освен това производството, преработването, търговията на дребно, опаковането и транспортирането на храни са сериозен източник на замърсяване на въздуха, почвите и водите, както и на емисии на парникови газове, и оказват голямо влияние върху биологичното разнообразие. Въпреки че в ЕС преходът към устойчиви продоволствени системи вече започна в много области, продоволствените системи продължават да са един от основните фактори за изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда. Налице е неотложна необходимост **да се ограничи зависимостта от пестициди и антимикробни средства, да се намали прекомерната употреба на торове, да се разшири биологичното земеделие, да се подобри хуманното отношение към животните и да се възстановява биологичното разнообразие.**

В Законодателния акт за климата⁵ се поставя целта до 2050 г. в Съюза да се постигне неутралност по отношение на климата. До септември 2020 г. Комисията ще представи план за целите в областта на климата до 2030 г., в който ще бъде заложено целта за намаляване на емисиите на парникови газове да се повиши до 50 или 55 % в сравнение с нивата от 1990 г. Със стратегията „От фермата до трапезата“ се установява нов подход, който да гарантира, че селското стопанство,

³ Европейците проявяват голяма осведоменост по въпросите на безопасността на храните. Най-често споменаваните им безпокойства са свързани с антибиотиците, хормоните и стероидите в месото, пестицидите, замърсителите на околната среда и добавките в храните. Източник: Специално проучване на Евробарометър (април 2019 г.), Безопасността на храните в ЕС.

⁴ От 543,25 млн. гигатона еквивалент на CO₂ през 1990 г. на 438,99 млн. гигатона през 2017 г. (Евростат).

⁵ Предложение на Комисията за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1999 (Европейски законодателен акт за климата), COM(2020) 80 final, 2020/0036 (COD).

рибарството, аквакултурите и веригата за създаване на стойност в областта на храните дават своя принос към този процес.

Преходът към устойчиви продоволствени системи представлява и **огромна икономическа възможност**. Очакванията на гражданите търпят развитие и са движеща сила за значителна промяна на пазара на храните. Това е възможност за земеделците, рибарите, производителите на аквакултури, както и за преработвателите на храни и доставчиците на услуги в сектора на храненето. Този преход ще им позволи да превърнат устойчивостта в своя запазена марка и да гарантират бъдещето на продоволствената верига в ЕС, преди да са ги изпреварили конкурентите им извън ЕС. Преходът към устойчивост дава шанс на всички участници в продоволствената верига в ЕС да се възползват от „предимството на първия“.

Ясно е, че преходът не може да се осъществи без промяна в **начина на хранене на хората**. В ЕС обаче все още 33 милиона души⁶ всеки втори ден не могат да си позволят качествена храна, а за част от населението в много държави членки е жизненоважно продоволственото подпомагане. По време на икономически спад има опасност предизвикателството, свързано с продоволствената несигурност и ценовата достъпност на храните, да се изостри — затова е много важно да се предприемат действия за промяна в моделите на потребление и за намаляване на разхищението на храни. От една страна, около 20 % от произведената храна се **разхищава**⁷, а от друга страна, се наблюдава и увеличаване на **затлъстяването**. Над половината от възрастното население има наднормено тегло⁸, което е една от причините за широкото разпространение на заболявания, свързани с начина на хранене (включително различни видове рак), и за съответните разходи за здравеопазване. Като цяло, европейските **начини на хранене** не отговарят на съществуващите в отделните държави членки препоръки за здравословно хранене, а „продоволствената среда“⁹ не гарантира, че здравословното хранене винаги е най-лесният вариант. Ако европейските начини на хранене са в съответствие с препоръките за здравословно хранене, то отпечатъкът на продоволствените системи върху околната среда ще намалее значително.

Ясно е също така, че не можем да извършим промяна, ако не убедим останалия свят да ни последва. ЕС е най-големият вносител и износител на продукти на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост и най-големият пазар на морски храни в света. Производството на стоки може да има неблагоприятни екологични и социални последици в държавите, в които се извършва. Поради това стремежът към по-строги изисквания за устойчивост в продоволствената система на ЕС следва да се съпровожда от политики, които спомагат за **повишаване на**

⁶ Евростат, Статистически данни на ЕС за доходите и условията на живот (2018 г.), https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_mdcs03&lang=en.

⁷ EU FUSIONS (2016 г.), *Estimates of European food waste levels* (Оценки на нивата на разхищение на храни в Европа).

⁸ Евростат, *Obesity rate by body mass index* (Процент на затлъстяване според индекса на телесната маса), https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sgd_02_10/default/table?lang=en

⁹ „Продоволствената среда“ е физическият, икономическият, политическият и социокултурният контекст, в който потребителите участват в продоволствената система, за да взимат решения относно снабдяването, приготвянето и потреблението на храни (Експертна група на високо равнище по въпросите на продоволствената сигурност и храненето (2017 г.), *Nutrition and food systems* (Хранене и продоволствени системи).

стандартите в световен мащаб, за да не се допусне изнасяне на неустойчиви практики.

Устойчивата продоволствена система ще допринесе значително за постигането на заложените в Зеления пакт цели по отношение на климата и околната среда, като същевременно **ще повиши доходите на първичните производители** и ще засили **конкурентоспособността** на ЕС. Настоящата стратегия подкрепя прехода, като поставя акцент върху новите възможности както за гражданите, така и за операторите в областта на храните.

2. ИЗГРАЖДАНЕ НА ПРОДОВОЛСТВЕНА ВЕРИГА, КОЯТО РАБОТИ В ИНТЕРЕС НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ, ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ, КЛИМАТА И ОКОЛНАТА СРЕДА

Целите на ЕС са да намали **отпечатъка** на своята продоволствена система **върху околната среда и климата** и да повиши нейната **гъвкавост**, да обезпечи продоволствена сигурност в условията на изменение на климата и загуба на биологично разнообразие, да оглави **световния преход** към конкурентоспособна устойчивост от фермата до трапезата и да оползотвори **новите възможности**. Това означава:

- да се направи необходимото, така че продоволствената верига, която обхваща производството, транспорта, разпространението, предлагането на пазара и потреблението на храни, да оказва **неутрално или положително въздействие върху околната среда**, като се съхраняват и възстановяват сухоземните, сладководните и морските ресурси, от които зависи продоволствената система; да се спомогне за смекчаването на изменението на климата и за адаптирането към последиците от него; да се опазват земите, почвите, водите и въздухът, както и здравето и благосъстоянието на растенията и животните; и да се обърне процесът на загуба на биологично разнообразие;
- да се обезпечават продоволствената сигурност, изхранването и общественото здраве — да се гарантира, че всички хора имат **достъп до достатъчни, питателни, произведени по устойчив начин храни**, които отговарят на високи стандарти за безопасност и качество, здраве на растенията, здраве на животните и хуманно отношение към тях, като същевременно задоволяват нуждите и предпочитанията; и
- да се запази ценовата достъпност на храните, като същевременно се генерира по-справедлива икономическа възвръщаемост във веригата на доставките, така че в крайна сметка **храните, произведени по най-устойчив начин, да са и най-достъпни**, да се стимулира конкурентоспособността на сектора на доставките в ЕС, да се насърчава справедливата търговия, да се създават нови възможности за стопанска дейност, като заедно с това се гарантират целостта на единния пазар и здравословните и безопасни условия на труд.

Устойчивостта на продоволствените системи е въпрос от световно значение и те ще трябва да се адаптират, за да преодоляват различни предизвикателства. Чрез настоящата стратегия ЕС може да играе решаваща роля в определянето на световните стандарти. В нея се формулират ключови цели в приоритетни области за ЕС като цяло. Освен новите политически инициативи, важно за осигуряването на справедлив преход е прилагането на действащото законодателство, по-специално в областта на хуманното отношение към животните, употребата на

пестициди и опазването на околната среда. При този подход ще се взимат под внимание различните отправни точки, както и различията в потенциала за подобрене в отделните държави членки. Ще се има предвид и това, че преходът към устойчивост на продоволствената система ще промени икономическата тъкан на много региони в ЕС, както и техните модели на взаимодействие. Преходът ще бъде подкрепен с техническа и финансова помощ от съществуващите инструменти на ЕС, като кохезионните фондове и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). При разработването на новите законодателни инициативи ще се използват и инструментите за по-добро законотворчество, с които разполага Комисията. Въз основа на обществените консултации, на определянето на това какво е екологичното, социалното и икономическото въздействие, както и на анализите на това какво е влиянието върху малките и средните предприятия и какви са стимулите или препятствията за иновациите, оценките на въздействието ще допринесат за избора на ефикасни и свързани с минимални разходи варианти на политика, в съответствие с целите на Зеления пакт. **За да се ускори и улесни преходът** и да се гарантира, че все повече от храните, които се предлагат на пазара на ЕС, са произведени по устойчив начин, до края на 2023 г. Комисията ще изготви законодателно предложение за **уредба за устойчива продоволствена система**. Така ще се насърчи съгласуваността на политиките на равнището на ЕС и на национално равнище, устойчивостта ще залегне във всички свързани с храните политики и ще се повиши гъвкавостта на продоволствените системи. След оценка на въздействието и широка консултация Комисията ще разработи общи определения и общи принципи и изисквания за устойчивите продоволствени системи и храни. В уредбата ще намерят своето място и отговорностите на всички участници в продоволствената система. В съчетание със сертифициране и етикетиране на показателите на хранителните продукти по отношение на устойчивостта, както и с целенасочени стимули, тя ще даде възможност на операторите да се ползват от устойчиви практики и постепенно ще повиши стандартите по отношение на устойчивостта, така че те да се превърнат в норма за всички хранителни продукти, които се предлагат на пазара в ЕС.

2.1. Осигуряване на устойчиво производство на храни

Всички участници в продоволствената верига трябва да изпълнят своята роля за постигането на нейната устойчивост. Земеделците, рибарите и производителите на аквакултури трябва да променят методите си на производство по-бързо и да ползват във възможно най-голяма степен природосъобразни, технологични, цифрови и основани на космически изследвания решения за реализиране на по-добри резултати по отношение на климата и околната среда, за повишаване на адаптивността спрямо изменението на климата и за намаляване и оптимизиране на използването на влаганите елементи (напр. пестициди, торове). Тези решения изискват **човешки и финансови инвестиции**, но заедно с това обещават по-висока възвръщаемост чрез създаване на добавена стойност и чрез намаляване на разходите.

Един пример за **нов екологосъобразен модел на стопанска дейност** е свързан с поглъщането на въглерод в селското и в горското стопанство. Селскостопанските практики, при които се поглъща CO₂ от атмосферата, допринасят за целта за неутралност по отношение на климата и следва да се поощряват — било чрез общата селскостопанска политика (ОСП), или чрез други публични или частни

инициативи (пазар на въглеродни емисии¹⁰). Една нова инициатива на ЕС за улавяне на въглероден диоксид, която ще се осъществява в рамките на Зеления пакт, ще насърчи този нов модел на стопанска дейност, който осигурява на земеделците нов източник на доходи и помага на други сектори при декарбонизацията на продоволствената верига. Както беше оповестено в Плана за действие относно кръговата икономика¹¹, Комисията ще разработи регулаторна рамка за сертифициране на поглъщанията на въглерод въз основа на надеждно и прозрачно отчитане на въглерода с цел наблюдение и проверка дали реално е извършено такова поглъщане.

Потенциал за земеделските стопани и техните кооперации, който до голяма степен все още не е оползотворен, се крие в **кръговата икономика на биологична основа**. Така например възможности за преход към неутрална по отношение на климата европейска икономика и за създаване на нови работни места в първичното производство предлагат усъвършенстваните биорафинерии, които произвеждат органични торове, протеинови фуражи, биоенергия и биохимикали. Земеделските стопани следва да се възползват от възможностите за намаляване на емисиите на метан от добитъка, като разработят производството на **енергия от възобновяеми източници** и като инвестират в съоръжения за анаеробно разграждане за производството на биогаз от селскостопански отпадъци и остатъци, например оборски тор. Земеделските стопанства могат да произвеждат биогаз и от други източници на отпадъци и остатъци, като например хранително-вкусовата промишленост и сектора за производство на напитки, канализацията, отпадъчните води и битовите отпадъци. Стопанските постройки често са много подходящи за разполагане на слънчеви панели и на такива инвестиции следва да се дава приоритет в бъдещите стратегически планове по ОСП¹². В рамките на инициативите и програмите за чиста енергия Комисията ще предприеме действия, за да се ускори възприемането на пазара на тези и други енергийно ефективни решения в секторите на селското стопанство и храните, при условие че тези инвестиции се извършват по устойчив начин и не застрашават продоволствената сигурност и биологичното разнообразие.

Употребата на **химически пестициди** в селското стопанство предизвиква замърсяване на почвите, водите и въздуха, както и загуба на биологично разнообразие и може да навреди на неприцелните растения, насекоми, птици, бозайници и земноводни. Комисията вече определи хармонизиран показател за

¹⁰ Надеждните правила за сертифициране на поглъщанията на въглерод в селското и горското стопанство са първата стъпка, която е необходима, за да може да се извършват плащанията за земеделските и горските стопани за реализираните поглъщания на въглерод. Държавите членки може да използват тези правила, за да разработят плащания по ОСП въз основа на погълнатия въглерод; освен това частните дружества също може да имат интерес към закупуването на такива сертификати, за да подкрепят действията по отношение на климата — това може да послужи като допълнителен стимул (освен плащанията по ОСП) за земеделските и горските стопани във връзка с поглъщанията на въглерод.

¹¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Нов план за действие относно кръговата икономика. За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа“, COM/2020/98 final.

¹² Всяка държава — членка на ЕС, ще извърши задълбочен анализ на конкретните си потребности, след което ще изготви стратегически план по ОСП. В него тя ще посочи как предлага да разпредели финансирането по ОСП от двата стълба на политиката, за да удовлетвори тези свои потребности, в съответствие с общите цели на ЕС, ще посочи средствата, които ще използва, и ще определи свои собствени конкретни цели.

риска, чрез който да се проследява в количествено изражение напредъкът в намаляването на рисковете, свързани с пестицидите. Този показател сочи, че през последните пет години рискът е намалял с 20 %. Комисията ще предприеме допълнителни действия с цел до 2030 г. общата употреба на химически пестициди и свързаният с тях риск да се намалят с 50 %, а употребата на по-опасни пестициди¹³ — също с 50 %. Тя ще предприеме редица стъпки, чрез които да проправи пътя към алтернативите и да запази доходите на земеделските стопани. Комисията ще преразгледа Директивата за устойчивата употреба на пестициди, ще подсили разпоредбите относно **интегрираното управление на вредителите** и ще насърчава по-широкото прилагане на безопасни алтернативни методи за защита на реколтата от вредители и болести. При интегрираното управление на вредителите ще се поощрява използването на алтернативни техники за контрол, като например сеитбоорот и механично плевене; то ще бъде едно от основните средства за намаляване на употребата на химически пестициди и зависимостта от тях като цяло, и на употребата на по-опасни пестициди в частност. В рамките на ОСП селскостопанските практики, които намаляват употребата на пестициди, ще бъдат от първостепенно значение и стратегическите планове следва да отразяват този преход и да насърчават достъпа до консултации. Комисията ще улеснява и пускането на пазара на пестициди, съдържащи биологично активни вещества, и ще засили оценката на въздействието на пестицидите върху околната среда. Тя ще предприеме мерки за съкращаване на продължителността на процеса на разрешаване на пестициди от държавите членки. Комисията ще предложи и промени в Регламента относно статистиката за пестициди от 2009 г.¹⁴, чрез които да се преодолеят пропуските в данните и да се насърчи основаното на факти създаване на политики.

Друг голям източник на замърсяване на въздуха, почвите и водите и на въздействие върху климата е **излишъкът на хранителни вещества** (по-специално азот и фосфор) в околната среда, който се дължи на прекомерната употреба и на факта, че не всички хранителни вещества, които се използват в земеделието, се усвояват ефективно от растенията¹⁵. Той е причина за намаляване на биологичното разнообразие в реките, езерата, влажните зони и моретата¹⁶. Комисията ще вземе мерки загубите на хранителни вещества да се понижат с поне 50 %, без да се влошава плодородието на почвите. По този начин до 2030 г. употребата на торове ще се намали с поне 20 %. Това ще се постигне чрез въвеждане и осигуряване на спазването в пълна степен на съответните законодателни актове в областта на околната среда и климата, чрез установяване — с държавите членки — на необходимите за изпълнението на тези цели намаления на натоварването с

¹³ Това са продукти за растителна защита, съдържащи активни вещества, които отговарят на критериите за изключване, посочени в точки 3.6.2.—3.6.5 и 3.8.2 от приложение II към Регламент (ЕО) № 1107/2009, или са идентифицирани като кандидати за замяна в съответствие с критериите, посочени в точка 4 от същото приложение.

¹⁴ Регламент (ЕО) № 1185/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. относно статистиката за пестициди (текст от значение за ЕИП), ОВ L 324, 10.12.2009 г., стр. 1.

¹⁵ Употребата на азот в селското стопанство води до емисии на диазотен оксид в атмосферата. През 2017 г. в ЕС емисиите на N₂O от селското стопанство са съставлявали 43 % от емисиите от селското стопанство и 3,9 % от общите антропогенни емисии (Европейска агенция за околната среда (2019 г.), Годишна инвентаризация на емисиите на парникови газове в ЕС 1990—2017 г. и доклад за инвентаризацията от 2019 г.).

¹⁶ ОИСР (2019 г.), *Accelerating climate action: refocussing policies through a well-being lens* (Ускоряване на действията в областта на климата: промяна на фокуса на политиките в посока на благосъстоянието).

хранителни вещества, чрез прилагане на балансирано наторяване и устойчиво управление на хранителните вещества, както и чрез по-добро управление на азота и фосфора през техния жизнен цикъл. Комисията ще разработи заедно с държавите членки **план за действие за интегрирано управление на хранителните вещества**, чрез който да се реши проблемът със замърсяването с хранителни вещества при източника и да се повиши устойчивостта на сектора на животновъдството. Комисията ще сътрудничи с държавите членки и за по-широкото прилагане на техники на прецизно наторяване и устойчиви селскостопански практики, по-специално в районите с особено интензивно животновъдство, както и на рециклирането на органичните отпадъци във възобновяеми торове. Това ще се осъществи чрез мерки, които държавите членки ще включат в своите стратегически планове по ОСП, като например инструмента за устойчивост на земеделските стопанства за хранителните вещества¹⁷, чрез инвестиции и консултантски услуги, както и чрез космически технологии на ЕС („Коперник“, „Галилео“).

Селското стопанство генерира 10,3 % от **емисиите на парникови газове в ЕС**, като близо 70 % от посочената стойност се дължат на сектора на животновъдството¹⁸. Те се състоят от емисии на парникови газове, различни от CO₂ (метан и диазотен оксид). Освен това 68 % от цялата земеделска земя се използват за животновъдство¹⁹. За да се намали въздействието на животновъдството върху околната среда и климата, да се избегне причиняването от вноса изместване на въглеродни емисии и да се подкрепи започналият преход към по-устойчиво животновъдство, Комисията ще улесни пускането на пазара на фуражни добавки, които са иновативни и произведени по устойчив начин. Тя ще обсъди правила на ЕС, чрез които да се намали зависимостта от критични фуражни суровини (напр. соя, отглеждана върху обезлесени земи), като се насърчава употребата на растителни белтъци, които са произведени в ЕС, както и на алтернативни фуражни суровини, като насекоми, морски суровини (напр. водорасли) и странични продукти от биоикономиката (напр. рибни отпадъци)²⁰. Комисията освен това предприема преглед на програмата на ЕС за насърчаване на селскостопански продукти, с оглед на повишаването на нейния принос за устойчивото производство и потребление и в съответствие с променящите се начини на хранене. По отношение на месото този преглед следва да се насочи към начина, по който ЕС може да използва своята програма за насърчаване, за да

¹⁷ Както е посочено в Предложението за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на Общата селскостопанска политика (стратегическите планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕС) № 1307/2013 на Европейския парламент и на Съвета, COM(2018)392, 2018/0216(COD), при пълно зачитане на съобщението на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейска рамка за оперативна съвместимост — стратегия за прилагане“, COM(2017)134.

¹⁸ Европейска агенция за околната среда (2019 г.), Годишна инвентаризация на емисиите на парникови газове в ЕС 1990—2017 г. и доклад за инвентаризацията от 2019 г. Тези данни не включват емисиите на CO₂ от земеползване и от промени в земеползването.

¹⁹ 39,1 млн. хектара зърнено-житни и маслодайни култури и 70,7 млн. хектара пасища на 161 млн. хектара земеделска земя (в ЕС-27, Евростат, 2019 г.).

²⁰ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Устойчива биоикономика за Европа: укрепване на връзката между икономиката, обществото и околната среда“, COM(2018)673 final.

подкрепи животновъдните методи, които са най-устойчиви и най-ефективни от гледна точка на емисиите на въглерод. Тя ще преценява строго всяко предложение за обвързано с производството подпомагане, като отчита необходимостта от цялостна устойчивост.

В ЕС и Европейското икономическо пространство **антимикробната резистентност**, свързана с прекомерната и неподходяща употреба на антимикробни средства в здравеопазването на животните и хората, е причина за смъртта на около 33 000 души годишно²¹ и за значителни разходи за здравеопазване. Ето защо Комисията ще предприеме действия с цел до 2030 г. в ЕС общите продажби на антимикробни средства за селскостопански животни и за аквакултури да се понижат с 50 %. Новите регламенти относно ветеринарномедицинските продукти и медикаментозните фуражи предвиждат широк спектър от мерки за постигането на тази цел и за поощряване на подхода „Едно здраве“.

Благодарение на **по-хуманното отношение към животните** се подобрява тяхното здраве и се повишава качеството на храните, намалява се необходимостта от използване на лекарства и се спомага за опазването на биологичното разнообразие. Ясно е, че и гражданите желаят това. Комисията ще преразгледа законодателството в областта на хуманното отношение към животните, включително относно транспортирането и клането на животни, за да го приведе в съответствие с най-новите научни доказателства, да разшири обхвата му и — в крайна сметка — да осигури по-хуманно отношение към животните. Този процес ще бъде подкрепен от стратегическите планове и от новите стратегически насоки на ЕС относно аквакултурите. Комисията също така ще обмисли варианти за етикетирание във връзка с хуманното отношение към животните, за да се осигури по-адекватно предаване на стойността в продоволствената верига.

Изменението на климата създава нови заплахи за **здравето на растенията**. Предизвикателството да се осигури устойчивост, изисква мерки за по-добра защита на растенията от новопоявяващи се вредители и болести, както и иновации. Комисията ще приеме правила, чрез които да се засили бдителността по отношение на вноса на растения на територията на Съюза и съответния надзор. Новите иновативни технологии, включително биотехнологиите и разработването на продукти на биологична основа, могат да изиграят роля за повишаването на устойчивостта, при условие че са безопасни за потребителите и за околната среда и същевременно носят ползи за обществото като цяло. Те могат също така да ускорят процеса на намаляване на зависимостта от пестициди. В отговор на искането на държавите членки Комисията извършва проучване, с което ще разгледа потенциала на новите геномни техники за подобряване на устойчивостта по веригата за доставка на храни. За устойчивите продоволствени системи е важно също така да има **сигурност при наличието и разнообразието на семена**. За земеделските стопани е нужно да имат достъп до набор от качествени семена за сортовете растения, адаптирани към предизвикателствата, породени от изменението на климата. Комисията ще предприеме мерки за улесняване на регистрацията на сортовете семена, включително за биологично земеделие, и за осигуряване на по-

²¹ Cassini и кол., (2019 г.) *Attributable deaths and disability-adjusted life-years caused by infections with antibiotic-resistant bacteria in the EU and the European Economic Area in 2015: a population-level modelling analysis*, в: *Lancet Infect Dis.*, том 19, брой 1, стр. 55—56.

лесен достъп до пазара за традиционни и адаптирани към местните условия сортове.

Очаква се пазарът на биологични храни да продължи да се разраства и е необходимо **биологичното земеделие** да продължи да се насърчава. То има положително въздействие върху биологичното разнообразие, създава работни места и е привлекателно за младите земеделски стопани. Потребителите признават значението му. Правната уредба е в подкрепа на преминаването към този тип земеделие, но има какво още да се направи; подобни промени е необходимо да се извършат и в океаните и вътрешните води. В допълнение към мерките по ОСП (като например екосхеми, инвестиции и консултантски услуги) и мерките по общата политика в областта на рибарството (ОПОР) Комисията ще представи план за действие относно биологичното земеделие. Така на държавите членки ще се помогне да стимулират както предлагането, така и търсенето на биологични продукти. Благодарение на предвидените кампании за популяризиране и екологосъобразни обществени поръчки ще се изгради доверието у потребителите и ще се повиши търсенето. Този подход ще спомогне за постигане на целта до 2030 г. най-малко 25 % от земеделската земя на ЕС да бъде обработвана по правилата на биологичното земеделие и значително да се увеличи биологичното отглеждане на аквакултури.

Безспорно е, че този преход трябва да бъде подкрепен от ОСП, която поставя акцент върху Зеления пакт. **Новата ОСП**²², предложена от Комисията през юни 2018 г., има за цел да помогне на земеделските стопани да подобрят показателите си по отношение на околната среда и климата чрез модел, ориентиран в по-голяма степен към резултатите, по-добро използване на данните и анализите, усъвършенствани задължителни стандарти в областта на околната среда, нови доброволни мерки и засилено внимание към инвестициите в екологични и цифрови технологии и практики. С нея също така се цели да се гарантира приличен доход, който позволява на земеделските стопани да осигуряват семействата си и да устояват на всякакви видове кризи²³. Изискването за подобряване на ефективността и ефикасността на директните плащания чрез определяне на максимална стойност за тях и по-прецизното им насочване към подпомагане на доходите на земеделските стопани, които се нуждаят от тях и които работят за постигането на резултати по целите във връзка с околната среда, а не толкова към образувания и дружества, които просто притежават земеделска земя, продължава да бъде основен елемент на бъдещата ОСП²⁴. Способността на държавите членки да осигурят това трябва да бъде внимателно оценена в стратегическите планове и проследена по време на изпълнението. В най-скорошния анализ на Комисията²⁵ се прави заключението, че реформата действително има потенциала да даде тласък на Зеления пакт, но че в преговорния процес основните разпоредби на предложенията

²² https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment_bg

²³ През 2017 г. субсидиите по линия на ОСП, с изключение на подкрепата за инвестиции, представляват 57 % от нетния доход на земеделските стопанства в ЕС. <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardFarmEconomyFocus/DashboardFarmEconomyFocus.html>

²⁴ Предстои да се извърши оценка на ОСП, за да се установи дали приносът на подпомагането на доходите укрепва гъвкавостта на стопанските практики и дали насърчава това те да отговарят в по-пълна степен на принципите на устойчивото производство.

²⁵ Работен документ на службите на Комисията, Анализ на връзките между реформата на ОСП и Зеления пакт, SWD(2020) 93.

трябва бъдат запазени, а някои подобрения и практически инициативи следва да бъдат развити.

С новите т. нар. „**екосхеми**“ ще се предложи голям поток от финансови средства за насърчаване на практиките за устойчиво земеделие, като например прецизно земеделие, агроекология (включително биологично земеделие), селскостопански практики, при които се постига „улавяне“ на въглероден диоксид от атмосферата и използването му в почвата, и агролесовъдство. Държавите членки и Комисията ще трябва да гарантират, че за тях има предвидени необходимите ресурси и че те ще се прилагат в стратегическите планове. Комисията ще подкрепи заделянето на минимален бюджет за средства по екосхеми.

Преди държавите членки официално да подадат проектите за стратегически планове, Комисията също така ще отправи **препоръки** към всяка една от тях по деветте конкретни цели на ОСП. Комисията ще обърне специално внимание на изпълнението на целите на Зеления пакт, както и на целите, произтичащи от настоящата стратегия и стратегията за биологичното разнообразие за 2030 г. Тя ще поиска от държавите членки да определят ясно изразени национални стойности за посочените цели, като вземат под внимание конкретната си ситуация и посочените по-горе препоръки. Въз основа на тези стойности, в своите стратегически планове държавите членки ще набележат какви са необходимите мерки.

Наред с промените в селското стопанство, трябва да бъде ускорен и преходът към **устойчиво отглеждане на риба и производство на морски храни**. Според икономическите данни успоредно с увеличаването на устойчивия риболов се увеличават и доходите от него²⁶. Комисията ще активизира усилията си за постигане на устойчиви равнища на рибните запаси посредством ОПОР, където все още има пропуски в прилагането (например посредством намаляването на разточителната практика за изхвърляне на риба), укрепване на управлението на рибарството в Средиземноморието в сътрудничество с всички крайбрежни държави и преразглеждане до 2022 г. на начина, по който ОПОР отговаря на рисковете, произтичащи от изменението на климата. Предложеното преразглеждане на системата на ЕС за контрол на рибарството²⁷ ще допринесе за борбата с измамите благодарение на предвидената в нея усъвършенствана система за проследяване. Задължителното използване на цифрови сертификати за улов ще укрепят мерките за предотвратяване на навлизането на незаконни рибни продукти на пазара на ЕС.

Отглеждането на риба и производството на морски храни оставя по-малък въглероден отпечатък, отколкото животинската продукция в стопанствата. В допълнение към значителната подкрепа, предвидена по линия на следващия Европейски фонд за морско дело и рибарство за устойчивото отглеждане на морски храни, Комисията предвижда да бъдат приети насоки на ЕС за планове на държавите членки за развитие на устойчива аквакултура и за насърчаване на

²⁶ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно актуалното състояние на общата политика в областта на рибарството и консултацията относно възможностите за риболов за 2020 г. (COM(2019) 274 final).

²⁷ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 1224/2009 на Съвета и за изменение на регламенти (ЕО) № 768/2005, (ЕО) № 1967/2006, (ЕО) № 1005/2008 на Съвета и Регламент (ЕС) 2016/1139 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на контрола на рибарството (COM/2018/368 final, 2018/0193(COD)).

съответния вид разходи по линия на Фонда. Тя също така ще установи целенасочена подкрепа за сектора на водораслите, тъй като те би трябвало да станат важен източник на алтернативни белтъци за устойчива продоволствена система и продоволствена сигурност в световен мащаб.

И не на последно място, с цел подпомагане на първичните производители, които се намират в преходна ситуация, Комисията предвижда да изясни **правилата за конкуренцията** при колективните инициативи, които насърчават устойчивостта на веригите на доставките. Така ще се подпомогнат земеделските стопани и рибарите да укрепят позицията си във веригата на доставки и да получат справедлив дял от добавената стойност на устойчивото производство, като се насърчат възможностите за сътрудничество в рамките на общата организация на пазарите за селскостопански продукти²⁸ и в общата организация на пазарите на продукти от риболова и аквакултурите²⁹. Комисията ще следи как държавите членки прилагат Директивата относно нелоялните търговски практики³⁰. Тя също така ще работи със законодателите за подобряване на правилата в областта на селското стопанство, с които се укрепва позицията на земеделските стопани (напр. производителите на продукти с географски указания), техните кооперации и организации на производители във веригата за доставки на храни.

2.2. Гарантиране на продоволствената сигурност

Всяка устойчива продоволствена система трябва да гарантира достатъчно пълни и разнообразни доставки на безопасна, питателна, достъпна и произведена по устойчив начин храна за хората по всяко време, особено по време на криза. Събития, които оказват влияние върху устойчивостта на продоволствените системи, не са резултат непременно от самата верига за доставки на храни, но могат да бъдат предизвикани от политически, икономически, екологични или здравни кризи. Въпреки че сегашната пандемия от COVID-19 няма връзка с безопасността на храните в ЕС, подобна криза може да изложи на риск както продоволствената сигурност, така и прехраната на хората. Измененията на климата и загубата на биоразнообразие представляват непосредствени и трайни заплахи за

²⁸ Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 671) и Регламент (ЕС) 2017/2393 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2017 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 1305/2013 относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), Регламент (ЕС) № 1306/2013 относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика, Регламент (ЕС) № 1307/2013 за установяване на правила за директни плащания за земеделски стопани по схеми за подпомагане в рамките на общата селскостопанска политика, Регламент (ЕС) № 1308/2013 за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и Регламент (ЕС) № 652/2014 за установяване на разпоредби за управлението на разходите, свързани с хранителната верига, здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и растителния репродуктивен материал (ОВ L 350, 29.12.2017 г., стр. 15).

²⁹ Регламент (ЕС) № 1379/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. относно общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури, за изменение на регламенти (ЕО) № 1184/2006 и (ЕО) № 1224/2009 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕО) № 104/2000 на Съвета (ОВ L 354, 28.12.2013 г., стр. 1).

³⁰ Директива (ЕС) 2019/633 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. относно нелоялните търговски практики в отношенията между стопанските субекти във веригата за доставки на селскостопански и хранителни продукти (ОВ L 111, 25.4.2019 г., стр. 59).

продоволствената сигурност и прехраната. В рамките на настоящата стратегия Комисията ще продължи да следи отблизо продоволствената сигурност, както и конкурентоспособността на селските стопани и операторите в областта на храните.

Като се имат предвид сложната структура на веригата за създаване на стойност в областта на храните и броят на участниците в нея, може да се каже, че кризите ѝ се отразяват по различни начини. Въпреки че като цяло предлагането на храни е достатъчно, настоящата пандемия ни изправи пред редица предизвикателства, като например логистични сътресения във веригите на доставки, недостиг на работна ръка, загуба на някои пазари и промяна в навиците на потребителите, което оказва въздействие върху функционирането на продоволствените системи. Тази ситуация остава безпрецедентна, но всяка година пред продоволствената верига се появяват все повече заплахи: повтарящи се засушавания, наводнения, горски пожари, загуба на биологичното разнообразие и поява на нови вредители. С насърчаването на устойчивите практики на производителите на храните в крайна сметка ще се подсили тяхната гъвкавост. Целта на настоящата стратегия е да се предложи нова уредба за това, допълнена с мерки, установени в стратегията за биоразнообразието.

Пандемията от COVID-19 ни накара да осъзнаем и съществената роля на определени лица — например на заетите в селскостопанския сектор и хранително-вкусовата промишленост. Поради това от особено значение е да бъдат смекчени социално-икономическите последици, които имат отражение върху продоволствената верига, и да се гарантира, че основните принципи, залегнали в **Европейския стълб на социалните права**, се спазват — особено когато става въпрос за несигурен, сезонен и недеklarиран труд на работната ръка. Разглеждането на въпроси като социалната защита на работниците, условията за работа и настаняване, както и защитата на здравето и безопасността има ключово значение за изграждането на справедливи, стабилни и устойчиви продоволствени системи.

Комисията ще засили координацията за **обща европейска реакция при кризи, засягащи продоволствените системи**, за да гарантира продоволствената сигурност и безопасността на храните, да укрепи общественото здраве и да смекчи социално-икономическото въздействие в ЕС на тези кризи. Въз основа на извлечените поуки Комисията ще направи оценка на гъвкавостта на продоволствената система и ще разработи **план за действие при извънредни ситуации за гарантиране на доставките на храни и продоволствената сигурност, който да се използва по време на криза**. Резервът при кризи, засягащи селскостопанския сектор, ще бъде преразгледан, за да може пълният му потенциал да бъде използван от самото начало при кризи на селскостопанските пазари. В допълнение към оценката на риска и мерките за управление, които да бъдат задействани по време на криза, с плана ще се създаде механизъм за реакция при кризи в областта на храните, координиран от Комисията и с участието на държавите членки. Той ще обхваща различни сектори (селско стопанство, рибарство, безопасност на храните, работна ръка, здравеопазване и транспорт) в зависимост от естеството на кризата.

2.3. Насърчаване на устойчиви практики при преработката на храни, търговията на едро, търговията на дребно, хотелиерството и услуги в сектора на храненето

Преработвателите на храни, заетите в ресторантьорството и търговците на дребно задават тона за развитието на пазара и влияят върху избора на храни на потребителите чрез видовете произвеждани от тях храни и хранителния им състав, избора на доставчици, методите на производство и опаковане, транспорта, съвкупността от техники за продажба на продуктите и търговските практики. Със своята хранително-вкусова промишленост и със сектора на напитките ЕС е най-големият вносител и износител на храни в света, което също оказва въздействие върху отпечатъка върху околната среда и социалния отпечатък от световната търговия. Укрепването на устойчивостта на продоволствените системи може да допринесе за по-нататъшното изграждане на репутацията на предприятията и на продуктите, за създаване на стойност за акционерите, за подобряване на условията на работа, за привличане на служители и инвеститори и за придаване на конкурентно предимство, повишаване на производителността и намаляване на разходите за дружествата³¹.

Хранително-вкусовата промишленост и търговията на дребно следва да дават пример чрез увеличаване на наличността и достъпността на избор на здравословни и произведени по устойчив начин храни с цел намаляване на общия отпечатък върху околната среда, оставян от продоволствената система. За да насърчи това, Комисията ще разработи **кодекс на ЕС за поведение за отговорни стопански и маркетингови практики**, придружен с рамка за наблюдение. Кодексът ще бъде разработен с участието на всички съответни заинтересовани страни.

За Комисията е важно предприятията и организациите в областта на храните да предприемат ангажименти за конкретни действия по отношение на здравето и устойчивостта, като обръща особено внимание на: промяната на състава на хранителните продукти в съответствие с насоките за здравословен и устойчив начин на хранене; намаляване на отпечатъка им върху околната среда и потреблението на енергия чрез прилагането на енергийно ефективни практики; адаптирането на маркетинговите и рекламните стратегии, като се вземат предвид нуждите на най-уязвимите; гарантирането на това, че кампаниите в областта на цените на храните не вредят на начина, по който гражданите възприемат стойността на храната; и намаляване на опаковките в съответствие с новия План за действие относно кръговата икономика. Така например трябва да се избягват маркетингови кампании, които рекламират месо на много ниски цени. Комисията ще наблюдава изпълнението на тези ангажименти и ще обмисли законодателни мерки, ако отбелязваният напредък не е достатъчен. Комисията също така подготвя инициатива за подобряване на **рамката за корпоративно управление**, като включва изискване предприятията от хранително-вкусовата промишленост да интегрират устойчивостта в корпоративните си стратегии. Комисията също така ще проучи възможности за улесняване на преминаването към по-здравословни начини

³¹ Например в проучване на икономическата обосновка за намаляването на загубата и разхищението на храни, извършено от името на коалицията Champion 12.3, бе установена възвръщаемост от 14:1 за инвестициите на предприятията, предприемащи действия за намаляване на загубата и разхищението на храни. Hanson, C., и P. Mitchell. 2017. *The Business Case for Reducing Food Loss and Waste (Икономическа обосновка за намаляване на загубата и разхищението на храни)*. Washington, DC: Champions 12.3.

на хранене и за стимулиране на промяната на състава на продуктите, включително чрез установяване на профили на **хранителните съставки** с цел ограничаване на популяризирането (чрез хранителни или здравни претенции) на храни с високо съдържание на мазнини, захари и сол.

Комисията ще предприеме действия за разпространение и насърчаване на методи за устойчиво производство, методи за производство, които са с по-голяма социална отговорност, и **кръгови бизнес модели** при преработката на храни и търговията на дребно с храни, включително специално за МСП, в синхрон с целите и инициативите, предложени в новия План за действие относно кръговата икономика. С поставянето на начало на кръгова и устойчива биоикономика на ЕС се предлагат бизнес възможности, които например са свързани с оползотворяването на хранителните отпадъци.

Опаковките на храните играят ключова роля за устойчивостта на продоволствените системи. Комисията ще преразгледа законодателството относно материалите, предназначени за контакт с храни, за да повиши безопасността на храните и да подобри общественото здраве (по-специално чрез намаляване на употребата на опасни химикали), ще подкрепи използването на иновативни и устойчиви решения за опаковки чрез използване на щадящи околната среда, пригодни за повторна употреба и за рециклиране материали и ще допринесе за намаляване на разхищението на храни. Освен това в рамките на инициативата за устойчивите продукти по Плана за действие относно кръговата икономика тя ще работи по законодателна инициатива в областта на услуги в сектора на храненето във връзка със заместването на опаковките и приборите за хранене, които са за еднократна употреба, с пригодни за повторна употреба.

И не на последно място, Комисията ще преразгледа **пазарните стандарти**, за да бъде предвидено навлизане и предлагане на произведени по устойчив начин селскостопански продукти и продукти от риболов и аквакултури и да бъде укрепена ролята на критериите за устойчивост, като вземе предвид възможното въздействие на тези стандарти върху загубата и разхищението на храни. Успоредно с това тя ще укрепя законодателната уредба относно **географските указания** и по целесъобразност ще включи специални критерии за устойчивост.

Освен това — с оглед на укрепването на гъвкавостта на регионалните и местните продоволствени системи — за да бъдат създадени по-кратки вериги на доставка, Комисията ще подкрепи намаляването на зависимостта от транспортиране на дълги разстояния (през 2017 г. сухопътен транспорт е използван за около 1,3 милиарда тона продукти на първичното земеделие, горското стопанство и риболова³²).

2.4. Насърчаване на устойчивото потребление на храни и улесняване на прехода към здравословен и устойчив начин на хранене

Настоящите модели на **потребление на храна** са неустойчиви както от гледна точка на здравето, така и от гледна точка на околната среда. В ЕС средният прием на енергия, червено месо³³, захари, сол и мазнини продължава да надвишава

³² Agriculture, forestry and fisheries statistics (*Статистика за земеделието, горското стопанство и риболова*), издание от 2019 г., Statistical Books, Евростат.

³³ Червено месо означава говеждо месо, свинско месо, агнешко месо, козе месо и всички преработени меса.

препоръчителните стойности, а същевременно консумацията на пълнозърнести храни, плодове и зеленчуци, бобови храни и ядки не е достатъчна³⁴.

От решаващо значение е до 2030 г. да се обърне тенденцията за нарастване на дела на хората с наднормено тегло и затлъстяване в ЕС. Предпочитането на начин на хранене с продукти от растителен произход с по-малко червено и преработено месо и повече плодове и зеленчуци ще намали не само рисковете от животозастрашаващи заболявания, но и въздействието на продоволствената система върху околната среда³⁵. Според прогнозите, през 2017 г. в ЕС над 950 000 смъртни случая (всеки пети) и над 16 милиона загубени години живот в добро здраве се дължат на нездравословен начин на хранене, довел до предимно сърдечносъдови и ракови заболявания³⁶. Планът на ЕС за борба с рака включва насърчаване на здравословното хранене като част от действията за превенция на раковите заболявания.

Предлагането на ясна информация, която улеснява потребителите да предпочетат устойчиво и здравословно хранене, ще е от полза за здравето и качеството им на живот и ще намали разходите, свързани със здравеопазване. За да се **даде възможност на потребителите** да правят информиран избор на здравословна и произведена по устойчив начин храна, Комисията ще предложи хармонизирано задължително етикетиране за хранителната стойност върху лицевата страна на опаковката и ще обмисли предложение за разширяване на изискването за задължително посочване на произхода или мястото, от което идват някои продукти, като същевременно вземе под внимание всички аспекти на въздействието върху единния пазар. Комисията също така ще проучи начините за хармонизиране на доброволните претенции за екологосъобразност и за създаване на уредба за етикетиране във връзка с устойчивостта — в синхрон с други инициативи в тази област — която да обхваща хранителните, климатичните, екологичните и социалните аспекти на хранителните продукти. Комисията също така ще проучи нови начини за представяне на информацията на потребителите с други средства, включително цифрови, за да се подобри достъпността на информацията за храните, по-специално за лицата с увредено зрение.

За да се подобри ситуацията с **наличието и цените** на храни, произведени по устойчив начин, и да се насърчи здравословният и устойчив начин на хранене в заведенията за хранене в обществения сектор, Комисията ще набележи най-добрия начин за определяне на минимални задължителни критерии за обществени поръчки за храни, произведени по устойчив начин. Това ще помогне на градовете, регионите и публичните органи да изпълнят своята роля, като снабдяват училищата, болниците и обществените институции с храни, произведени по устойчив начин, и ще даде тласък и на устойчивите селскостопански системи, като например биологичното земеделие. Комисията ще даде пример и ще укрепи стандартите за устойчивост в договорите за услуги в областта на храненето за собствените си столове. Тя също така ще преразгледа схемата на ЕС за училищата,

³⁴ Willett W. et al (2019 г.), Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems, в: *Lancet*, том 393, стр. 447–92.

³⁵ Организация на ООН за прехрана и земеделие и Световна здравна организация (2019 г.), Sustainable healthy diets – guiding principles (*Устойчиво здравословно хранене — основни принципи*).

³⁶ Научен център на Европейския съюз: <https://ec.europa.eu/jrc/en/health-knowledge-gateway/societal-impacts/burden>

за да увеличи приноса си за устойчивото потребление на храни, и по-специално да подсили ефекта на образователните послания за значението на здравословното хранене, устойчивото производство на храни и намаляването на разхищението на храни.

Предлагането на **данъчни стимули** също така следва да даде тласък на прехода към устойчива продоволствена система и да насърчава потребителите да избират устойчив и здравословен начин на хранене. Предложението на Комисията относно ставките на ДДС (в процес на обсъждане в Съвета) би позволило на държавите членки да използват по-целенасочено ставките, например в подкрепа на биологичното производство на плодове и зеленчуци. Данъчните системи на ЕС следва също така да имат за цел да гарантират, че цената на различните храни отразява действителните разходи за тях по отношение на използването на изчерпаеми природни ресурси, замърсяването, емисиите на парникови газове и други външни екологични фактори.

2.5. Намаляване на загубата и разхищението на храни

Справянето със загубата и разхищението на храни е от ключово значение за постигането на устойчивост³⁷. Намаляването на разхищението на храни води до икономии за потребителите и операторите, а оползотворяването и преразпределянето на хранителни излишъци, които иначе биха били пропилени, имат важно социално измерение. Това също така има връзка с политиките за оползотворяване на хранителни вещества и вторични суровини, производството на фуражи, безопасността на храните, биологичното разнообразие, биоикономиката, управлението на отпадъците и енергията от възобновяеми източници.

Комисията се ангажира до 2030 г. да намали наполовина разхищението на храни на глава от населението на равнище търговия на дребно и потребители (цел за устойчиво развитие 12.3). С помощта на новата методика за измерване на хранителните отпадъци³⁸ и на данните, които се очакват от държавите членки през 2022 г., тя ще определи базова линия и ще предложи правно обвързващи **цели** за намаляването на хранителните отпадъци в ЕС.

Комисията ще включи въпросите за предотвратяването на загубата и разхищението на храни в други политики на ЕС. Неправилното разбиране и неправилната употреба на **маркировката на срока** („използвай преди“ и „най-добър до“) водят до разхищение на храни. Комисията ще преразгледа правилата на ЕС, за да вземе под внимание проучването сред потребителите. Освен с количественото определяне на хранителните отпадъци Комисията ще се заеме с въпроса за загубата на храни на етапа на производството им и ще проучи начините за нейното предотвратяване. **Координирането на действие** на равнище ЕС ще даде тласък и за действия на национално равнище, а препоръките на Платформата на ЕС по

³⁷ На равнището на ЕС разхищението на храни (всички етапи от жизнения цикъл) възлиза на най-малко 227 милиона тона CO₂ еквивалент годишно, т.е. около 6 % от общите емисии на ЕС през 2012 г. (EU FUSIONS (2016 г.). *Estimates of European food waste levels* (Оценки на нивата на разхищение на храни в Европа).

³⁸ Делегирано решение (ЕС) 2019/1597 на Комисията от 3 май 2019 г. за допълнение на Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на обща методика и минимални изисквания за качество за еднаквото измерване на количествата хранителни отпадъци (ОВ L 248, 27.9.2019 г., стр. 77).

въпросите на загубата и разхищението на храни³⁹ ще спомогнат да се дадат насоки за всички участници.

2.6. Борба с измамите с храни по веригата за доставки на храни

Измамите с храни застрашават устойчивостта на продоволствените системи. Така потребителите се заблуждават и не могат да правят информиран избор. Тези измами застрашават безопасността на храните, лоялните търговски практики, гъвкавостта на пазарите на храни и в крайна сметка — единния пазар. Ето защо от решаващо значение е да има политика на нулева толерантност с ефективни възпиращи мерки. Комисията ще активизира борбата с измамите с храни, за да се постигнат равноправни условия за операторите и да се укрепят правомощията на контролните и правоприлагащите органи. Тя ще работи съвместно с държавите членки, Европол и други органи и ще използва данните на ЕС относно проследимостта и сигналите, за да се координира по-добре борбата с измамите с храни. Тя също така ще предложи по-строги възпиращи мерки и по-стриктен контрол на вноса и ще проучи възможността за укрепване на капацитета за разследване и координация на Европейската служба за борба с измамите (OLAF).

3. ОСИГУРЯВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА ПРЕХОД

3.1. Научни изследвания, иновации, технологии и инвестиции

Научните изследвания и иновациите са основни двигатели за ускоряване на прехода към устойчиви, здравословни и приобщаващи продоволствени системи от първичното производство до потреблението. Научните изследвания и иновациите могат да подпомогнат разработването и изпробването на решения, преодоляването на пречки и разкриването на нови пазарни възможности⁴⁰. В рамките на програма „Хоризонт 2020“ Комисията подготвя допълнителна покана за представяне на предложения през 2020 г. за приоритети по Зеления пакт на обща стойност около 1 милиард евро. В рамките на програма „Хоризонт Европа“ тя предлага да се изразходват 10 милиарда евро за научни изследвания и иновации в областта на храните, биоикономиката, природните ресурси, селското стопанство, рибарството, аквакултурите и околната среда, както и използването на цифрови технологии и природосъобразни решения за сектора на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост. Една от основните области на научните изследвания ще бъде свързана с микробиома, храната от океаните, градските продоволствени системи, както и обезпечаване на по-голямо наличие и повече източници на алтернативни белтъци, като растителни, микробни, белтъци от морски произход, белтъци от насекоми и заместители на месото. **Мисия в областта на здравето на почвата и храните** ще има за цел разработване на решения за възстановяване на здравето и функциите на почвите. Новите знания и иновации също ще допринесат за популяризирането на агроекологичните подходи в първичното производство чрез специално партньорство по отношение на „живите лаборатории“ в

³⁹ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fs_eu-actions_action_implementation_platform_key_recommendations.pdf

⁴⁰ Работен документ на службите на Комисията — Европейски изследвания и иновации за сигурността на храните и продоволствената сигурност, SWD 2016/319, и информационен документ на Комисията от конференцията на високо равнище „ХРАНИ — 2030“, 2016 г. („Европейски изследвания и иновации за сигурността на храните и продоволствената сигурност“).

агроекологията. Това ще допринесе за намаляване на употребата на пестициди, торове и антимикуробни средства. За да се ускорят иновациите и трансферът на знания, Комисията ще работи с държавите членки за укрепване на ролята, която има в стратегическите планове **Европейското партньорство за иновации** за селскостопанска производителност и устойчивост. Освен това **Европейският фонд за регионално развитие** ще инвестира чрез интелигентна специализация в иновации и сътрудничество по веригите за създаване на стойност в областта на храните.

Партньорство по новата програма „Хоризонт Европа“ за „Безопасни и устойчиви продоволствени системи за хората, планетата и климата“ ще предложи механизъм за управление за научни изследвания и иновации с участието на държави членки и участници в продоволствената система, разглеждана в „От фермата до трапезата“, с който механизъм ще се търсят иновативни решения за съвместни ползи във връзка с храненето, качеството на храната, климата, кръговото използване и общностите.

Всички земеделски стопани и всички селски райони трябва да имат връзка с бърз и надежден интернет. Това е ключов фактор за създаването на работни места, за стопанската дейност и за инвестициите в селските райони, както и за подобряването на качеството на живот, що се отнася до здравеопазването, развлеченията и електронното управление. Достъпът до **високоскоростен широколентов интернет** също ще даде възможност за интегриране на прецизното земеделие и използването на изкуствен интелект. Това ще позволи на ЕС да използва пълноценно лидерската си позиция на световната сцена в областта на спътниковите технологии. Това в крайна сметка ще доведе до намаляване на разходите за земеделските стопани, подобряване на управлението на почвите и качеството на водите, ограничаване на използването на торове и пестициди, намаляване на емисиите на парникови газове, подобряване на биологичното разнообразие и създаване на по-здравословна околна среда за земеделските стопани и гражданите. Комисията има за цел да ускори въвеждането на високоскоростен широколентов интернет в селските райони, за да може до 2025 г. да се постигне целта за 100 % достъп.

Ще бъдат необходими **инвестиции** за насърчаване на иновациите и създаване на устойчиви продоволствени системи. Чрез гаранции от бюджета на ЕС фондът *InvestEU*⁴¹ ще насърчава инвестициите в сектора на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост чрез намаляване на рисковете за инвестициите на европейските корпорации и улесняване на достъпа до финансиране за МСП и дружествата със средна пазарна капитализация⁴². През 2020 г. рамката на ЕС за улесняване на инвестициите за устойчиво развитие (таксономия на ЕС⁴³), както и обновената стратегия за финансиране за устойчиво развитие ще мобилизират финансовия сектор за повече инвестиции с оглед на

⁴¹ Създаден като част от програмата InvestEU, както е посочено в Предложението за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програмата InvestEU, COM (2018) 439, 2018/0229 (COD).

⁴² В рамките на Европейския фонд за стратегически инвестиции „дружества със средна пазарна капитализация“ означава образувания, при които броят на служителите варира от 250 до 3000 и които не са МСП.

⁴³ Таксономията на ЕС е инструмент за изпълнение, който позволява на капиталовите пазари да набелязват и да реагират на възможности за инвестиции, които допринасят за целите на политиката в областта на околната среда.

устойчивото развитие, включително в сектора на селското стопанство и производството на храни. С ОСП трябва все по-активно да се улеснява подкрепата за инвестиции, за да се подобри гъвкавостта и да се ускори екологосъобразната и цифровата промяна на стопанствата.

3.2. Консултантски услуги, обмен на данни и знания, умения

Знанията и консултациите са от ключово значение, за да могат всички участници в продоволствената система да се съобразяват с целите за устойчиво развитие. Първичните производители имат особено силна нужда от **обективни, съобразени с конкретните им потребности консултантски услуги** относно избора на вида устойчиво управление. Поради това Комисията ще насърчава **ефективни системи за знания и иновации в селското стопанство**, които включват всички участници в продоволствената верига. В своите стратегически планове по ОСП държавите членки ще трябва да увеличат подкрепата си за тези системи и да подсилят ресурсите за разработване и поддържане на подходящи консултантски услуги, необходими за постигане на целите и задачите по Зеления пакт.

Комисията ще предложи законодателство за преобразуване на системата си за земеделска счетоводна информация в **мрежа за данни за съобразеността на земеделските стопанства с целите за устойчиво развитие** с оглед на събирането и на данни във връзка с целите по стратегията „От фермата до трапезата“ и стратегията за биологичното разнообразие, както и други показатели за устойчивост⁴⁴. Мрежата ще даде възможност за сравняване на резултатите от работата на земеделските стопанства с регионалните, националните или секторните средни стойности. Чрез персонализирани консултантски услуги тя ще предоставя информация и насоки за земеделските стопани и ще свързва техния опит с Европейското партньорство за иновации и с научноизследователски проекти. Това ще подобри **съобразеността на участващите земеделски стопани с целите за устойчиво развитие**, включително техните доходи.

Като част от европейската стратегия за данните, с общото европейско **пространство на данни за селското стопанство** ще се укрепят конкурентните практики за устойчивост на селското стопанство в ЕС чрез обработката и анализа на данни за производството, земеползването, околната среда и други данни, което ще позволи прецизно и съобразено с нуждите прилагане на подходите за производството в стопанствата и наблюдението на резултатите от работата на сектора, както и подкрепа за инициативата за улавяне на въглероден диоксид. С програми на ЕС като „Коперник“ и **Европейска мрежа за наблюдение и данни за морската среда** ще се намалят инвестиционните рискове и ще се улесни прилагането на устойчиви практики в областта на рибарството и селското стопанство.

Комисията ще осигури специално разработени решения, за да помогне на **малките и средните предприятия** за преработка на храни и на малките оператори на продажба на дребно и на услуги в сектора на храненето да развият нови умения и бизнес модели, като същевременно избегнат допълнителни административни тежести и разходи. Тя ще предостави насоки на търговците на дребно,

⁴⁴ При пълно зачитане на Европейската рамка за оперативна съвместимост, включително инструмента за устойчивост на земеделските стопанства за хранителните вещества, включен в предложението за ОСП за периода след 2020 г.

переработвателите на храни и доставчиците на услуги в сектора на храненето относно най-добрите практики за устойчивост. Мрежата Enterprise Europe ще предоставя на МСП консултантски услуги по въпросите на устойчивостта и ще се насърчава разпространението на най-добри практики. Комисията също така ще актуализира своята **програма за умения**⁴⁵, за да се гарантира, че за продоволствената верига има достатъчно работна ръка с необходимите умения.

4. НАСЪРЧАВАНЕ НА ГЛОБАЛНИЯ ПРЕХОД

ЕС ще насърчава глобалния преход към устойчиви системи в сектора на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост в съответствие с целите на настоящата стратегия и целите за устойчиво развитие. С помощта на своите външни политики, включително международното сътрудничество и търговската политика, ЕС ще се стреми към постигане на **алианси в областта на екологията** за устойчиви продоволствени системи с всички свои партньори в двустранни, регионални и многостранни форуми. Това ще включва сътрудничество с Африка и съседни и други партньори и ще бъдат взети предвид различните предизвикателства в различните части на света. За да се гарантира успешен преход в световен мащаб, ЕС ще насърчава и осигурява възможност за разработването на комплексни и интегрирани решения, които са от полза за хората, природата и икономическия растеж.

В подкрепа на екологичния преход на ЕС ще се използват съответните политики на ЕС, включително търговската политика, и те и ще бъдат част от този преход. ЕС ще се стреми да гарантира включването във всички двустранни търговски споразумения на ЕС на глава с амбициозни цели относно устойчивостта. Той ще гарантира цялостно изпълнение и прилагане на разпоредбите за търговия и устойчиво развитие във всички търговски споразумения, включително чрез главния служител на ЕС по правоприлагането в областта на търговията.

Търговската политика на ЕС следва да допринася за укрепване на сътрудничеството с трети държави и за **поемане на амбициозни ангажименти от тяхна страна в ключови области, като хуманното отношение към животните, използването на пестициди и борбата срещу антимикробната резистентност**. ЕС ще се стреми да прокарва международните стандарти в съответните международни организации и да насърчава производството на продукти на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, които отговарят на строгите стандарти за безопасност и устойчивост, и ще оказва подкрепа на малките земеделски производители да отговарят на тези стандарти и да имат достъп до пазарите. ЕС също така ще подсили сътрудничеството за подобряване на храненето и за намаляване на продоволствената несигурност чрез укрепване на гъвкавостта на продоволствените системи и намаляване на разхищението на храни.

ЕС ще насочи своето **международно сътрудничество** към научните изследвания и иновациите в областта на храните, по-специално във връзка с адаптирането към изменението на климата и смекчаването на последиците от него; агроекологията; устойчивото управление на ландшафта и на земята; опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие; приобщаващите и справедливите вериги

⁴⁵ Съобщение на Комисията „Съвместни усилия за укрепване на човешкия капитал, пригодността за заетост и конкурентоспособността“, COM/2016/0381 final.

за създаване на стойност; начините на хранене и здравословната храна; предотвратяването и реакцията при продоволствени кризи, особено в ситуации на нестабилност; адаптивността и подготвеността за справяне с рискове; интегрираното управление на вредителите; здравето на растенията, здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, стандартите за безопасност на храните, антимицробната резистентност, както и устойчивостта на намесата си по въпроси, свързани с хуманитарната помощ и развитие. ЕС ще продължи работата на текущи инициативи⁴⁶ и ще съгласува аспектите на устойчивото развитие във всички свои политики. Тези действия ще намалят натиска в световен мащаб върху биологичното разнообразие. По този начин подобратата защита на естествените екосистеми, съчетана с усилия за намаляване на търговията и потреблението на екземпляри от дивата флора и фауна, ще спомогне за предотвратяване и **изграждане на устойчивост спрямо евентуални бъдещи заболявания и пандемии**.

За да се намали въздействието на ЕС върху **обезлесяването и деградацията на горите в световен мащаб**, през 2021 г. Комисията ще представи законодателно предложение и други мерки за избягване или свеждане до минимум на пускането на пазара на ЕС на продукти, свързани с обезлесяване или с деградация на горите.

ЕС ще бъде непреклонен в борбата си с **незаконния, недеklarиран и нерегулиран риболов** и с прекомерния улов на риба, ще насърчава устойчивото управление на рибните ресурси и ресурсите от морски храни и ще укрепва управлението на океаните, морското сътрудничество и управлението на крайбрежните зони⁴⁷.

Комисията ще включи всички посочени по-горе приоритети в насоките за програмите си за сътрудничество с трети държави в периода 2021—2027 г., като отдаде дължимото внимание на цели от други политики, като например свързани с правата на човека, равенството между половете, мира и сигурността.

Внасяните храни трябва да продължат да отговарят на съответните регламенти и стандарти на ЕС. При оценката на искания за **допустимост на вноса** на пестицидни вещества, които вече не са одобрени в ЕС, Комисията ще взема под внимание аспектите, свързани с околната среда, като същевременно спазва стандартите и задълженията в рамките на СТО. За да се противодейства на световната заплаха от **антимицробна резистентност**, продуктите от животински произход, внасяни в ЕС, ще трябва да отговарят на строги изисквания относно употребата на антибиотици в съответствие с наскоро приетия регламент за ветеринарномедицинските продукти.

За по-устойчива продоволствена система на ЕС е необходимо да има още по-устойчиви практики от страна на нашите търговски партньори. За да подпомогне постепенното преминаване към употреба на **по-безопасни продукти за**

⁴⁶ Например Инициативата за иновации за интелигентно развитие чрез научни изследвания в селското стопанство (DESIRA).

⁴⁷ Чрез регионалните организации за управление на рибарството, споразуменията за партньорство в областта на устойчивото рибарство и сътрудничеството ни с трети държави относно незаконния, недеklarиран и нерегулиран риболов и относно устойчивите вериги за създаване на стойност в областта на рибарството и аквакултурите; сътрудничеството е от особено значение за държавите, засегнати от изменението на климата.

растителна защита, ЕС ще обмисли — съобразявайки се с правилата на СТО и след извършването на оценка на риска — извършването на преглед на стойностите за допустимост на вноса за вещества, които отговарят на т. нар. „критерии за изключване“⁴⁸ и които представляват високо равнище на риск за здравето на човека. ЕС ще си сътрудничи активно с търговските партньори, особено с развиващите се страни, за да ги подпомогне при прехода към по-устойчива употреба на пестицидите, така че се избегнат смущения в търговията и да се насърчат алтернативни продукти и методи за растителна защита.

ЕС ще насърчава прехода в световен мащаб към устойчиви продоволствени системи в **международните органи за определяне на стандарти**, съответните **многостранни форуми и международни мероприятия**, включително петнадесетото заседание на Конференцията на страните по Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие, срещата на високо равнище „Изхранване за растеж“ и срещата на върха на ООН по въпросите на продоволствените системи през 2021 г.; при всички тези инициативи ЕС ще се стреми да постигне амбициозни резултати по съответната политика.

Като част от своя подход към **предоставянето на потребителите на информация за храните** и в съчетание със законодателната уредба за устойчиви продоволствени системи, ЕС ще насърчава схеми (включително уредба на ЕС за етикетиране на произведения по устойчив начин храни) и ще ръководи работата по международни стандарти за устойчивост и методи за изчисляване на отпечатъка върху околната среда в рамките на многостранни форуми, за да насърчава по-широкото навлизане на стандарти за устойчивост. Той също така ще подкрепя прилагането на правила по отношение на подвеждащата информация.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Европейският зелен пакт е възможност за съчетаване на нашата продоволствена система с нуждите на планетата и за положителен отговор на стремежите на европейците за здравословна, отговаряща на условията за справедлива търговия и щадяща околната среда храна. Целта на настоящата стратегия е продоволствената система на ЕС да се превърне в световен стандарт за устойчивост. Преходът към устойчиви продоволствени системи изисква колективен подход с участието на публичните органи на всички равнища на управление (включително градовете, селските и крайбрежните общности), участниците от частния сектор по цялата верига за създаване на стойност в областта на храните, неправителствените организации, социалните партньори, представителите на академичните среди и гражданите.

Комисията приканва всички граждани и заинтересовани страни да се включат в масов дебат за формулиране на политика относно устойчивите храни, включително в националните, регионалните и местните събрания. Комисията приканва Европейския парламент и Съвета да одобрят настоящата стратегия и да допринесат за нейното изпълнение. Комисията ще информира гражданите по въпросите от

⁴⁸ Тези вещества могат да оказват въздействие върху здравето на човека и включват вещества, класифицирани като: мутагенни, канцерогенни, токсични за репродукцията или притежаващи свойства, нарушаващи функциите на ендокринната система, съгласно точки 3.6.2.—3.6.5 и 3.8.2 от приложение II към Регламент (ЕО) № 1107/2009.

настоящата стратегията по координиран начин, за да ги насърчи да участват в преобразуването на нашите продоволствени системи.

Комисията ще гарантира, че стратегията се изпълнява в тясна съгласуваност с другите елементи на Зеления пакт, по-специално стратегията за биологичното разнообразие за 2030 г., новия План за действие относно кръговата икономика и амбицията за нулево замърсяване. Тя ще следи прехода към устойчива продоволствена система, така че тя да може да функционира в рамките на ограничените възможности на планетата, включително напредъка по целите и общото намаляване на отпечатъка на продоволствената система на ЕС върху околната среда и климата. Тя редовно ще събира данни, включително основани на резултатите от наблюденията на Земята, за целите на комплексна оценка на кумулативното влияние на всички действия по настоящата стратегия във връзка с конкурентоспособността, околната среда и здравето. Тя ще направи преглед на настоящата стратегия до средата на 2023 г., за да прецени дали предприетите действия са достатъчни за постигане на поставените цели, или са необходими допълнителни действия.